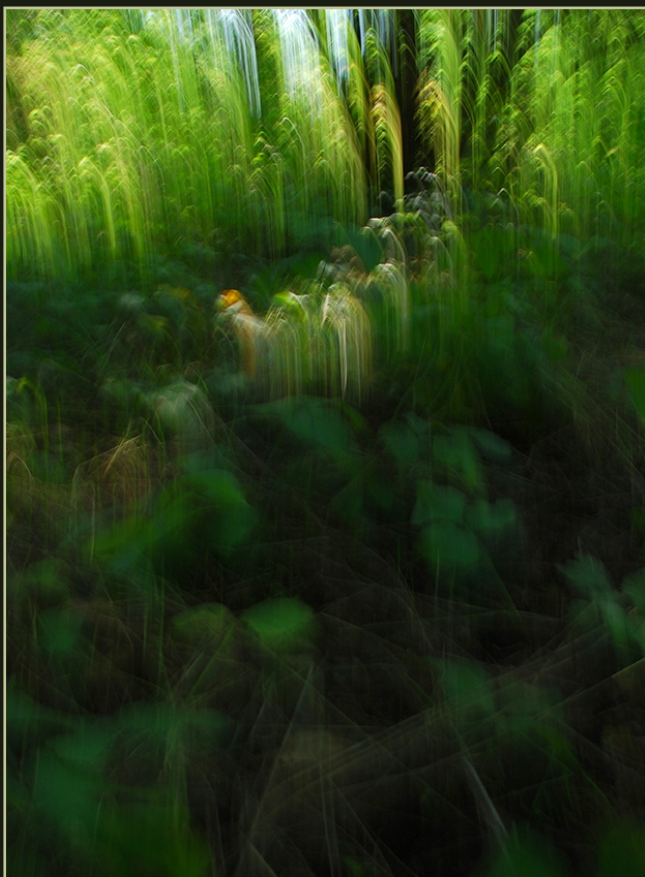

Верољуб Вукашиновић

ВЕТАР И ДАЖД

Нови Сад, 2017.

Верољуб Вукашиновић

ВЕТАР И ДАЖД

ВЕРОЉУБ ВУКАШИНОВИЋ

ВЕТАР И ДАЖД

НОВИ САД
2017.

РАДОСТИ МОЈА

Дошло је доба свеопштег кроја,
Светлуца екран сред неспокоја;
Чује се топот нечистог соја,
А ти још певаш, Радости моја.

Мирише цвеће отровних боја
И виртуелна сја параноја
У врту лажи, нема им броја,
А ти још певаш, Радости моја.

Почињу дани великог боја,
Стршљени против пчелињег роја;
У тихој молитви нада је твоја
И зато певаш, Радости моја.

Јер знаш да светац, из руског строја,
Становник небеског перивоја,
Говорио је и грашки гноја
Христос воскрес, Радости моја.

И слутиш – то је смисао споја
Молитве с песмом, и лирског поја
Душе, у грашки крвавој, која
Још увек пева, Радости моја.

ЦВЕТНА

СЕЛИДБА

Светлост у сенку
Музика у тишину
Говор у ћутање
Срце у мозак
Мисао у молитву
Тигар у мачка
Лав у псетанце
Петао у сову
Дорат у јагње
Алкохол у јогурт
Даљина у близину
Гозба у трпезу
Море у реку
Река у брдо
Брдо у извор
Извор у речи

ЈАГЊЕ

Морам да сачувам то јагње,
Да га пустим да пасе у миру
На својим млечним ливадама,
Да вукове своје у дивљину вратим,
Да будем пастир са путиром
Нежности на пропланцима јутра.

Јер то јагње чува у свом оку
Слику мојих погубљених стада,
Претворених у беле облаке,
Изнад којих сам загледан у плаветнило
Које тако недостаје мом оку
Већ свиклом на сумраке и сенке.

Јер то јагње не мора да зна моју песму
У којој завијају и гладни вукови,
У којој се чују урлици и звуци,
Јер то јагње не мора да слуша
Хук мојих мисли и олују срца,
И плач за јагњетом у мојој близини.

ЈУТРО

Двоје сапутника
У капсули јутра
Заљубљено плове
Кроз време и снове

Хтели ил' не хтели
К непознатом хрле
Зато им се тела
Грчевито грле

Светлошћу се душе
Додирују голе
А руке у тами
Додиром се моле

ЗАПИС НА МАРГИНИ РАЧУНАРА

Још није потрошена сва супстанца,
Горива има у резервоару,
И карика још у дужини ланца,
И воде бистре у старом бунару.

Још грађевину суспрегнуто спаја
Греда од тврдог родословног храста,
И још у оку има дечјег сјаја
И радовања због травиног раста.

Још горим, гасим се, па опет горим,
При заласку, у предвечерју пламном,
Још и пламен бих могао да створим
Од једне искре што игра се са мном

И подиже ме, обара и тера
Да идем напред у програмском коду
А не знам шифру ни тајну софтвера,
Ни када час је, ни крај моме ходу.

БОГАМИ, ЈЕСЕН

Богами, близу шездесета
А ја никако да испрегнем
Себе из оних младих лета
И году своје да прилегнем.

Све ми се чини да још хитар
Стари је јелен ал' посрне,
И залуд песма, залуд литар,
Из ока беже витке срне.

Богами јесен, близу зима,
По коси већ се иње хвата.
Треба отићи с јеленима
Ал' затворена шумска врата.

СЕЋАЊЕ НА ЈАБУКУ

Како боли кад се воли
Оно што се не сме,
Ал' да није такве боли
Не би било песме.

Душа бриди кад се свиди
Забрањено воће,
Ангел види па се стиди,
Али срце хоће.

Земном рабу прости Боже,
И његовој сорти,
Крвав фитиљ испод коже
Гори у аорти.

У грудима бије клатно,
Грешну душу прими,
Нек је белим свију платном
Твоји херувими.

НЕ ДАЈ

Не дај да ловци, убице
Ружичастих пантера, лове
Оне шарене птице,
Што долећу ти у снове.

Не дај да препелице
Прхну из зреле ражи,
Крај цркве покајнице
Сазидане ван лажи.

Не дај да поглед срне
Оде у друго биће,
И да ти мисли црне
Погасе лептириће.

Не дај да крадљивци, с дна
Опасне провалије,
Украду ковчежић сна
Где живе чаролије.

МЛАДЕ ГОДИНЕ

*По мојивима белоруске
народне њесме „Годи молоди“*

Претворене у голуџа
Моје мисли лете
Понад гора, понад вода,
На младост ме сете.

Упрегните коње вране
У кочије беле,
Да доведу оне дане
Из младости вреле.

Што је прошло не враћа се,
Рекоше ми ати,
Сад у другим кочијама
Ваља путовати.

Преко реке клен је пао,
Поломио мости,
Вратити се неће више
Године младости.

ЦВЕТНА

Прорадила је Етна,
Покуљала је лава,
Ум ми опијаш Цветна,
Пјана је моја глава.

Размрдало се ребро,
Разрадио се дамар:
У коси пламти сребро,
На лицу врели шамар.

Опет се узе дреше
У сусрет премалећу;
Цветне се чашке смеше,
На пелуд очи слећу.

Мало је срце једно,
Удвоји га, утроји,
Устостручи га чедно
Нек се са тобом споји.

Дај ми са листа росу,
Па нека је и штетна.
Скоро да крчаг се просу –
Не напуштај ме, Цветна.

У СТРОГОМ ОБЛИКУ

ЛИПЕ

О, како миришу на почетку лета
Старе липе испред Правног факултета

Као да дах Божји у цвасти им цвета
Као да су сишле с неког другог света

Међу градски превоз, трамваје и троле
Да мирисом спасу душу метрополе

ПЧЕЛО, ПЧЕЛО

Пчело, пчело, нисам те достојан
Ти си пчело изнад мога чела
Трептиш, светлиш кроз ваздух осојан,
Дивна жишко творчевога дела.

Поред тебе мало сам снажнији
У трпљењу тајне прапочела,
Мислио бих да сам најважнији
Да ти ниси овде долетела.

Молитва је твоја у поретку,
Кошница ти сва у брују сјаји,
И мед тече сред твоје државе.

Ја што лутам, по стиху и ретку,
Клањам ти се у позној спознаји,
Док ми венац плетеш изнад главе.

МИХОЉСКА НИТ

Двориште, призор животни:
Сунце у јесењој свили.
Паприке цврче на плотни
У сусрет зимској идили.

Стишане боје певају,
Још ватра тиња, у твари.
Џакови, гајбице севају –
Октобар пиљар је стари.

Време је да се збирају
Плодови, ма какви да су.
Сви златни су у смирају;
Насушни у овом часу

Док тихо дрхти брезика
Спремна да ветру се преда,
И нека скривена преслица
Михољске нити испреда...

У СТРОГОМ ОБЛИКУ

Дан је пун кристала
И окован ледом
Као сонет следом
Свезаних вокала

Мразем пише зима
И стрпљиво спаја
Леденицу сјаја
Са белином рима

Замрзнуту слику
Шта може да згреје
Сред леденог кова

Зна онај што веје
У строгом облику
Пахуље и слова

БАЛАДА О ШПОРЕТУ

Кад утихне екран и вести из света
Тад у њему тихо ватра запуцкета

И из старе куће огњиште се створи
Усред куће нове где још ватра гори

Што у себе прима храстове из шуме
Радијатор не може све то да разуме

Ту музику огња док пахуље веју
Крај кога се преци скупљају и греју

Ево гори орах из очеве њиве
У пламену слике поново оживе

Из детињства јагње искрама се игра
У уму се врти чаролије чигра

Топло је у кући топло је у души
А на крову оцак ка небу се пуши

ВРАБАЦ

Смирен и смеран, свој на своме,
На танкој грани пуној леда.
Цвркут би хтели да му сломе
Мразеви али он се не да.

Предано своју службу служи,
Хладноћу трпи, сав у вери.
Нити се жали, нити тужи,
Брат му је монах у пештери.

Питам се какво срце греје
Изнутра малу грудву перја?
Где је у мени оно, где је?
Сред топле собе мог безверја.

OA3A

ЦВРЧКОВ МОНОЛОГ

У звучној дољи језика свог
Певам, и тако прође ми дан.
Плату не иштем – даје ми Бог
За рухо, храну, пиће и стан.

Друго не уmem, ниједну ствар
Створио нисам, сем пева тог,
За који не знам да ли је дар
Или је казна од Бога мог.

НА МОРСКОМ ЖАЛУ

Чему поезија на морском жалу?
Таласи бришу сваку мисао.
Оно што пишеш – предао си валу.
А све си само на песку писао.

Али треба још опевати море,
И благи ветрић, топлији од фена,
Лет галебова, и тела што горе
У ватри лета и лепоти трена.

Тонути треба у светлосну ружу,
Бити белутак у таласе бачен,
Певати с цврчцима, што лето стружу.
И цврчати песму којом си означен.

ОАЗА

Има једна оаза у мени
Ту уживам купам се у пени

Поезије и слободно дишем
Ево сада одатле ти пишем

Ту је моје тајно прибежиште
Где нестају боли што ме тиште

И где спирам године и дане
И будуће непознате ране

Зато немој да ме питаш где сам
Кад ту нисам онда тамо јесам

У кућици од снова и злата
На којој су отворена врата...

ЗАНОС

У каквом ли то надахнућу раде
Пчеле, што уму мом су светионик.
У мраку кошнице ћелије граде,
Свака је чисти шестоугаоник.

А у каквом је тек заносу, врелом,
Горео творац док стварао је свет
Изрекавши га, и украсив пчелом
Што слетела је на савршени цвет.

Да ли у истом муку, и у брују,
Вођени неком невидљивом руком,
У мраку велике кошнице снују

Ћелију стиха, испуњену звуком,
Песници, с прстима на тастатури.
Да ли у њима занос још дрхтури?

СОНЕТ

Ако песник јеси,
Бар са пола гласа
Молитву принеси,
Ал' нема ти спаса.

Ако јеси патник
Што у песми сија,
Онда буди златник,
Не бижутерија.

Ако јеси понет
Том чудесном силом
Лепоте и крика

Тад састави сонет
Филигранским стилем,
Место надгробника.

ПОУЧНА ПЕСМА ЗА ДЕЦУ

Песник би хтео тако
Да опонаша творца
А творцу није лако
Да се с песником мучи
Јер као дете свако
Тај не воли да учи
Катихизис и закон
Већ да лептире јури
И зато творац малко
Пред песником зажмури

Песнику није лако
Јер њега муче речи
И болестан је јако
Од промаје и звезда
И хоће да га лечи
Гугутка усред гнезда
Супицом равнотеже
Мирисом кућног двора
Једино њој је теже
Јер трпети га мора

МЕЂУ КЊИГАМА

Док седела си
Међу књигама,
Нехајно одшкринут
Био је дан.

Напољу
Цвркутале су
Птице,
У антологијама
О теби цвркутали су
Песници.

Да ли си видела
Њихове очи,
Да ли си осетила
Њихове погледе?

Да ли си чула
Шапате стихова,
Да ли си дотакла
Струну уздаха?

Да ли си била
Богиња и госпа,
Или само жена
Што седела је
Међу књигама?

ПЕСНИКОВА ЛЕНКА

Има негде нека Ленка,
Песникова светла сенка,
Коју виђа у сновима
Па је тражи у словима.

Негде нека Ленка има,
Изван сваког зла, с очима
Од чијег се гледа топи
Онај што му душу опи.

Има негде нека Ленка,
Тиха патња за безњенка,
И његова песма света
Која није с овог света.

Негде нека Ленка има,
Да ли ерос ил' анима
Ил' спој варке са истином,
Жудња бића за целином.

Има негде нека Ленка,
Песникова неувенка,
Њеним дахом космос дише,
Нит се поје, нит се пише.

МИТКЕ

ДА ЗНАЈЕШ

Колико ноћних хлебова са седам тврдих кора
Колико капи зноја за кап из лирског мора

Колико свелих цветова из баште добра и зла
За један нежни цветић што ниче из лирског тла

Колико жала за младост колико рујног вина
Колико хармоника и страсних виолина

Да цикну и зацвиле да јекну и запоје
И црни акорд спусте у окно душе моје

Колико уздисаја колико лирске коме
За један пољубац стих да знајеш мори моме

МИТКЕ

Није ми ништа, а много сам болан.
Мада, мним да близу још није ми смрт.
Послујем, живим, седам и за волан
Али кад попијем, тад падам у дерт.

Прости, матерњи, због те турске притке
Којом подупирем крхког стабла стас.
Кад вино пијем са мношвом пије Митке,
Ионако нико не хаје за нас.

Неком већ душа интернетом лута,
Некоме уз техно ноћ је што и дан.
Ми у тој крчми, балканској, крај пута,
Наздрављамо Бори. А ти пој, Коштан...

ОДНЕКУД ЂУРА

Живим тако ове дане
Ни кафане, ни ћемане

Не дотиче моја лира
Два јелена, Три шешира

Скадарлијом не пролазим,
Из свог рама не излазим

У чаури, кућној свили,
Чекам да се стих испили

Јесен иде, лишће трули,
Да л' ме чули ил' не чули

Пребирам по тастатури,
Размишљам о Јакшић Ђури

А по глави бол ми кружи,
Нит ко точи, нит ко служи

ЧОБАН ТЕРА ОВЧИЦЕ

Стихова белих цело стадо је
У згон скупио Ћорђо Сладоје.

Даворје косовско, сву тугу нашу,
Звездама извео на испашу.

Разједен овчар овчице тера
Покрај кафића и солитера.

И себи шапће у браду, крадом,
Не бој се моје малено стадо.

Јутро га гледа, неће да сване.
Лакој лане, дири, дири, дане.

СА ПРЕШЕРНОМ, У КРАЊУ

На једном од својих ретких путовања
Ево ме где седим усред старог Крања.

Пријатељи дивни, у маниру фином,
Нуде ме цвичеком, анђеоским вином.

Код „Старог Мајера“, некад ко и сада,
Хладно вино служи крчмарица млада.

За суседним столом, у кафанском куту,
Седи Франце Прешерн у црном капуту.

Невидљив и видљив, таква му је душа,
Као да нас види, као да нас слуша.

Док из свога гледа у наше столеће
Лептир поезије на главу му слеће.

ЈУТРО У ПЛУЖИНАМА

Песничка ријеч у Пиви, и Коста
Радовић, уз разговора бочицу.
Исписмо јутро, на језеру оста
Кап, да упамтим Лазара Сочицу

Преображеног у орах старину
Под којим седи јато ћирилично.
За звучним столом епску песмарину
Бајо Пивљанин наплаћује лично.

МАГЛИЧ

Кажеш ми: Прошлости се окани,
Шта те се тиче Маглич, у магли.
Из будућности песму ми кани,
Превише смо се уназад нагли.

Пусти те градове који лебде,
Нит су на небу, нит су на земљи,
Мртве су с њима успоредбе,
Њихов је говор земљан и мемљив.

А из прошлости говори Маглич:
Слушај гласове моје, ван звука
Садашњег, видећеш светлосни бич
Којим писаће будућа рука.

ЗАПИС СА ПУТОВАЊА КА ЗАПАДУ

Шуме се чешљају, путеви глачају,
У сваком погледу стандарди јачају.

Градови се цакле, пејзажи блистају,
Људи у покрету речнике листају.

Ка поретку воде путокази јасни,
Није замисливо да неки воз касни.

Све је означено и све има меру.
Песници путују у супротном смеру.

У ГРЧКОЈ, СА КАВАФИЈЕМ

Ни Лестригонце ни Киклопе нећеш срести,
Ни видети нећеш Одисејеве лађе,
Али, припази, вребају из подсвести
Опасна чудовишта, ако их пронађеш
На путу ка Итаци, која не постоји
Док не створиш је од путовања својих.

Зато, путуј и уживај у путовању.
Са страсном мером уплови у нове луке.
Упознај градове, путуј ноћу и дању,
Све док у себи још чујеш чаробне звуке
Који ће те, сненог, из постеље подићи.
Тако ћеш још, можда, и до Итаке стићи.

СЛОБОДНИ СТИХ

Не уmem да се разримујем
А жељан сам слободног стиха,
Знам, када бих пустио песму
Одлепршала би ко зна куд.

Не уmem да се разбаштиним
А баштину сам запустио,
Мада, још увек стоји табла
Та кућа није на продају.

Не уmem да се разочарам
У играчку од иловаче
Коју ми је, дунувши у њу,
Поклонио чаробњаков син.

Не уmem да се раскомотим,
И у нагости сам одевен
Мишљу да ваља путовати,
И да тканина није крпа.

МОЛЕБНА ПЈЕНИЈА

СОНЕТ ПРИ ЧИТАЊУ АКАТИСТА

Несводиво је, непреводиво,
Сво ово градиво, ово штиво,
У поретку је непорецивом,
Неуништиво, и увек живо.

На почетку је изговорено,
Од прве речи неразградиво,
Створено јест, нерукотворено,
Сво ово штиво, ово градиво.

И јесте тљено, и нетљено је,
Некоме видно, некоме није,
У њему светли дух човеков.

Пламичком свеће осветљено је,
Похвалу творцу у себи крије.
Ниња и сили, во вјеки вјеков.

ДИСТИСИ ПРИ ЈУТАРЊОЈ МОЛИТВИ

Читавог јутра упијам ћутке
Недељна звона и глас гугутке

Сенку и светлост, хлорофил, свилу
Нит паучине, мачку у крилу

Парадајз, першун, паприку, лозу
Ех, још да имам овцу ил' козу

Упијам цветног пелуда оспе
И мирис липе, словенске госпе

Бумбара, пчелу, лептира, осу
Све што ми рука Господња просу

Бубицу сваку, и све што мили,
Сви су ми јутрос драги и мили

Господе, стави над Твоју црту
Све ближње моје у овом врту

И све што хода, плива и лети
Спаси, и мене грешног се сети

ТРИСТИСИ У ДАНИМА ПОСТА

Провести живот у малом граду,
Зими уз шпорет, лети у хладу,
У саксијама гајити наду

У вечне леје, хумке у вери,
Недељом ићи пред свете двери,
Гледати пламен како трепери.

Бити у шуми где птице живе,
Збирати травке, јагоде, гљиве,
И одмарати ћелије сиве.

Од мрава товар, од цврчка свирку,
Унети с римом у своју збирку,
И тако таћи небеску дирку.

Хвала ти, Боже, то ми је доста,
Мада још жеља пустих ми оста
Да кушају ме, у време поста.

ТРИ ДЕЦИМЕ ПРИ ЧИТАЊУ ПОКАЈНОГ ПСАЛМА

1.

Прости мени грешном, Господи, Господи,
Залуд постих данас на хлебу и води
Јер оно што мрзим то ми срцу годи,
Јер ми телу прија што ми души шкоди,
Јер уживам страсно у својој слободи
А свезан сам са пет чула које води
Онај што се први у гресима роди,
Што у Тебе гледа а по тами ходи.
Због нас трну рече: у рану ме боди!
Прости нам грешнима, Господи, Господи.

2.

У блату се ваљам, из прашине кричим,
Страстима се хвалим, лукавствима дичим,
Свој живот проводим у испразној причи
Која се претвара у маглу и причин,
И мада сам, при том, Љубостињин, Жичин,
Твоме подобју ја све мање сличим.
Разобличеног ме опет уобличи
И у књигу Твоју негде укоричи
Песму душе моје и њен вапај лични.
Господи, Господи, вечни и тројични.

3.

За светском трпезом рад сам да се гостим,
Да мисли облачим у смеховни костим,
Да зурим у екран светске бестидности,
И уз вино тражим, у својој виности,
Изгубљено доба дечје невиности.
Авај, мени усред таште охолости,
Авај, мени усред лењости и злости.
Прости што сагреших по својој слабости,
*Погај да се ѿрену ѿошрвене коси.*¹
Господи, Господи, помилуј, опрости.

¹ Псалам 50.

ОЧЕ МОЈ, БЛАГИ

Никада ме ниси
Стварно истукао,
Ни речју ме тешком
Ниси наружио,
Само би ми каткад
Уво повукао,
А већу сам казну
Често заслужио.

Нити си ме икад
Шибом ишибао,
Само би ме благо
Куцнуо по глави
Свиралом од зове,
Коју си ми дао
Да њом те дозивам
У сну и на јави.

МОЛЕБНО ПЈЕНИЈЕ АНЂЕЛУ ЧУВАРУ

Лепо је мени овде бити
И боравити, јести, пити
У дому своме, ноћу снити,
У себи тајне своје крити,
И знати да си негде и ти
И да ме твоје крило штити
Од паукових тамних нити.

Али, како је теби бити
Са мношћом у друштву, племенити?
Поправљати, крпити, шити,
Животу моме сведок бити,
Молитву слити, звоно лити,
Тражити крст у мојој бити,
На врху крста боравити.

СВЕТИ ВРАЧИ

Бесребреници, пред вама признајем
Бесплатно добих, бесплатно не дајем
Мада не иштем да се ишта плати
Само да онај што прочита пати
Као што и ја патим овог часа
Кад се у души бура заталаса
И о хрид њену ударају речи
Којима желим поноре да лечим
И сва пространства свога микрокозма.
Бесребреници, Дамјане и Козма.

ТРУБЉЕ

ТАЈ ДАН

Шта рећи о том дану,
Сем да је гаврану врану
У један грактај стао.

Кад сломише се крила,
Кроз облакову грану
У њега ја сам пао.

ТРУБЉЕ

Кад у тами згасну зубље
Чујем како трубе трубље:

Сластољубље, славољубље,
Песмољубље, винољубље,

Женствољубље, цветољубље,
Тренољубље, страстољубље,

Хвалољубље, празнољубље,
Самољубље, зверољубље...

И све тако дубље, дубље,
Чујем како трубе трубље!

РУКА

Из дубине првог греха,
Додирнуто враговима,
Испрљано траговима
Ватре, гара, блуда, смеха,

Хране, несна, и пијанства,
Рањено си, и напето,
Трулежношћу већ начето,
Зриш у врту свог изгнанства.

Тело моје, у сузама,
Страшна шкрињо смртних мука,
Још те једна држи рука
И зида те, попут храма

КАШИЧИЦА

Сваког Божјег дана, када јутро сине,
Прогутам по једну пилулу горчине.

И, уз њу, по једну кашичицу меда.
Тад је тело спремно послу да се преда.

А душа још лута, међ' сном и међ' јавом,
Све док тело сасвим не спојим са главом.

СУВИШНА ПЕСМА

Ево ме где лежим увијен у ћебе,
Успео сам најзад да победим себе.

Смирио сам своје немире и звери
Искушења, страсти, сад живим по мери.

На мекани јастук клонула је глава,
Онај побеђени сад у мени спава.

Све је на свом месту, све цвета и вене,
И ја сам у свему, само нема мене.

НЕПОЗНАТИ

У сну ми се јави, често и на јави,
И све ми поквари што Господ поправи.

Лако ме пронађе, у мрсу и посту,
Иако рад нисам том незваном госту.

Одакле се знамо у себи се питам,
Док он чита мене а ја њега читам.

Некад је у цинсу, а некад у фраку,
А очи му страшно сијају у мраку.

У те очи гледам, видим своје зене,
И плашим се њега, јер део је мене.

БЛАГОДАТ

Он виси на друштвеним мрежама,
Лајкује те, умножава, прати,
Умрежава ти крв у врежама
И нуди нове благодати.

А на дрвету плодови трули,
У пчелињаку пчела све мање,
На позитивној клатиш се нули,
Од истањеног тањиш још тање.

И гледаш како благодат чили,
Како умиру људи и куће,
Док животариш у тој идили,
Разблагадаћен и располућен.

И нећеш спасти се, нећеш стати,
Све док у руку не узмеш грумен,
И наслониш га да чујеш влати
Шта говоре ти кроз смирај румен.

ТРУБИЦЕ

Прича се,
У неким круговима,
Да се навршило
Последње време,
Да су анђели
Принели трубе,
Чекају само
Да диригент
Замахне палицом
Апокалипсе.

А у мом подруму,
У готово заборављеним
Саксијама,
Изникле нове,
Зелене трубице.
Чекају само да
Наслоним ухо
И да ми шапну:
Одложено је.

НА ЊИВИ

Од јутра сам на њиви,
Скоро да већ је касно,
Оструга на њој живи,
Изданци, корење страсно.

Запатио се честар,
Изникла дивља градња,
Ту је потребан шестар,
Нацрти, нова садња.

У руци ми је коса:
Одсецам, сав у пени,
Да опет роди роса,
Босиок зазелени.

И већ се вече црни,
Изгребан, крвав, сморен...
Несташе с њиве трни
Али остаде корен.

ПРИЈЕЗДИН СКОК

ПРИЈЕЗДИН СКОК

Док смо били господа и браћа
Имали смо кулу сред Сталаћа

У њој беше Пријезда војвода
Чувар блага образа и свода

Поред њега Јелица у свили
Живели су и у Христу били

Витезови са Косова преци
Светлели им у Морави реци

А са неба свеци их кумили
Због тога се нису двоумили

Једно друго држећи за руку
Нестали су у воденом хуку

Морава је и данас дубока
Али нема Пријездиног скока

Ни јунака таквих нема где су
Живели су и у песми јесу

ЗЕЈТИНЛИК

На солунском сунцу кипариси пламте.
Хиљаде крстова, од камена белог,
Тихују, и страшну историју памте.
Ђорђе, чувар гробља, служи им опело:

„Незнани туђинче кад случајно минеш...“,
Казује стихове Војислава Млаћег.
У оку му светле, с Мораве и Дрине,
Зраци сунца славе што одавно зађе.

Незнани путник сам, што случајно мину,
На то свето место где шапућу сени
Оних што пролише крв за отаџбину.
Да пред њима ћутим, дрхтим и црвеним,

Затечен у шетњи, у мега маркету
Где упаковани сви су идеали
Данашњега доба. А они, у цвету,
За будућност ову животе су дали.

ЈЕР МЕНИ ЈЕ ЖАО²

Бабкен Симоњану

У малом музеју на реци Морави,
На нешто паноа, испод танког стакла,
Језива поставка – у болу и страви:
Лица мученика, крвници из пакла.

Тема изложбе је геноцид столеће
Над народом чија судбина је иста
Ко народа српског, али одолеће
Они што страдају за распетог Христа.

А мени је жао, близу Љубостиње,
Где још туку звона косовског предања,
Док гледам та лица, те очи детиње,
Очеве и мајке, у часу заклања.

Пред страшном поставком ум је начас стао,
И из срца суза у оку се хвата.
Јер мени је жао, јер мени је жао,
Човека и брата, испод Арарата.

² Поводом изложбе слика посвећене стогодишњици геноцида над Јерменима, отворене у Трстенику, 24. априла, 2015.

ПОД ОСТРОГОМ

Нико ме тако дочекао није
Као под Острогом Свети Василије.

Дао ми струњачу, јастуче и ћебе.
И звездано небо да упознам себе.

Склонио облаке, упалио свице,
И од светског гара опрао ми лице.

Уз хор зрикаваца, што брује у стиху,
У слух ми кануо молитвицу тиху.

Окрпио ране, окрепио биће.
И принео души и храну и пиће.

ПРИЛОГ ЗА ЦРКВУ МИЛЕНТИЈУ

У сан ми наиђе Ђидић Бата
И приупита ме гласом тавним,
Као с Козника, ил' с Арарата:
Ходим ли стазама староставним

У Милентију, у цркву тиху,
Што скривена је изван вида.
И заиска ми прилог, у стиху,
Јер песмама се поново зида.

Ја не имадох баш ништа ново,
Нит ишта достојно те светиње.
Тек једно малено љубве слово
Од белог крина, из Љубостиње.

РИЂЕВШТИЦА

Сенима Мирослава Ејерића

На врху брега сеоско гробље:
Отац до сина, и брат до брата.
Надгробна слова тишина зобље.
Сви ћемо проћи кроз ова врата.

Посечен храст је. Зелено борје
Са старом чесмом тужно ромори,
Вјечнаја њамјаџи над риђим горјем
Путује, тамо, ка Фрушкој гори

Где писао је, пером из крила
Анђела велућког, који слете
Да узнесе га, кроз плаветнила,
До вечне мајчине силуете.

ПОГЛЕД ИЗ ДУБОКЕ СРБИЈЕ

Нестале су мале куће беле.
Где ли си се одселила, селе,

И однела колевку без плача.
Ђурђевдан је, зелени се драча.

Укућани не ките капију,
Сви су негде у ријалитију.

Изнад тебе вране и гаврани,
Клупко туге у срцу се стани.

Нестадоше ћилими шарени,
Нестало је нешто и у мени.

Ево, гракћем и ја с тобом, врано,
Дозивам те, худа девојано.

ВЕТАР И ДАЖД

ВЕТАР И ДАЖД

Кад срце твоје, и ветрово,
Поломе једно дрво чисто
Засадићеш стабалце ново,
Али то више није исто.

Кад малу кућу, пуну снова,
Потопе неке тешке кише,
Тад изнићи ће кућа нова,
Ал' она стара никад више.

Кад дажд и ветар скрше нешто
Што је у теби расло дуго,
Ставићеш себи маску, вешто,
Ал' то ће бити лице друго.

И дажд и ветар једном бићеш,
С њима ћеш сунцу пркосити.
Тражићеш опрост, и добићеш,
Ал' себи нећеш опростити.

Александар Јовановић

О ОНОМЕ ШТО СЕ НЕ МОЖЕ НАДОКНАДИТИ
Над песмом „Ветар и дажд“ В. Вукашиновића

„Ветар и дажд“ су испевани у четири катрена са укрштеном римом, у јампском деветерцу са канонском цезуром после петог слога. Вукашиновић је песник завидног версификацијског осећаја и снаге, и то у потпуности важи и за ову песму: нема у њој ниједног недозвољеног огрешења о метричка и ритмичка правила српског класичног, романтичарског и постромантичарског стиха. Вреди овај податак истаћи, можда мање што код наших песника то није увек случај, а више што су ритам и метар неодвојиви од нашег првог, рекао бих, и пресудног доживљаја песме.

И у композиционом смислу песма је веома доследно грађена. Основно лирско начело *joш једном о истој* на делу је и у овој песми. Троструко синтаксичко-смисаоно варирање основног мотива у прве три строфе достиже свој врхунац у четвртој, заправо у поенти песме која нас враћа њеноме почетку, ретроактивно сенчећи већ пређени читалачки пут. Синтаксички гледано, прве три строфе су готово истоветно грађене кроз три реченице у свакој: једна или две зависне временске, њој надређена независна и завршна независна супротна у завршним стиховима:

*Кад срце твоје, и ветрово,
Поломе једно дрво чисто
Засадићеш стабале ново,
Али то више није исто.*

Истоветно је и оно што се њима пева. Најпре, реч је о трајању вредности што их човек негује, живи са њима и које су временом постале део њега, он сам. Вукашиновић веома пажљиво бира драге и блиске слике уланчавајући у дво-струки градацијски низ: *стабло* – *кућа* – *биће*, односно, мало слободније: *природа* – *култура* – *биће*. Оне су тако и именоване: дрво је чисто, кућа је пуна снова, дуготрајни је унутарњи раст. Међутим, оно што – после њиховог поништавања („поломе“, „потопе“, „скрше“) – долази наместо њих не само да је именовано без емоционалне маркираности, него је и исказана његова недовољност. У завршним стиховима прве три строфе, својеврсном градацијском низу („Али то више није исто“, „Ал' она стара никад више“, „Ал' то ће бити лице друго“), пева се немогућност налажења праве замене ономе што носи првотну вредност и што је уграђено у само наше постојање.

Синтаксичка померања у завршној, четвртој строфи знак су и одређених дубљих промена. Четири од пет независних предикатских реченица, саставних и допуњујућих, као да певају нови раст и моћ лирског јунака. Као да је оно што је поло-

мљено и разрешено, на неки начин, надокнађено, да се чак добило и више. Губитник се поистоветио са силама којима није могао да се супротстави („И дажд и ветар једном бићеш, / С њима ћеш сунцу пркосити“), преузимајући подоста од њихове моћи. Ако је и грешио, а јесте, биће му опроштено. Тако би могло да буде да нема пете предикатске реченице која је, и у овом случају, супротна.

Песма је, да се вратимо њеним основним својствима, испевана кроз обраћање другом лицу: „Кад срце твоје“, „Засадићеш“, „Ставићеш“, „Тражићеш“. Као што најчешће бива, ако у песми немамо назнака о ликовима, онај који пева осећа потребу да се обрати самоме себи, своје другоме ја, себи некадашњем или, пак, себи садашњем, и тако редом. Завршним стиховима песме,

*Тражићеш оїросї, и добићеш,
Ал' себи нећеш оїросїиїи.*

то се и потврђује. Ветар и дажд се, са својом разорном моћи, са поља селе у основе бића онога који пева. Између елементарних непогода и унутарњег лома укида се свака разлика: спољашње и унутарње се ни условно не могу раздвајати (разлика је укинута, тек се накнадно види, већ у првој стиху „Кад срце твоје, и ветрово“). Лом се претвара у кривицу за коју може да се тражи и да

се добије опроштај, али када кривица надрасте себе и почне да се носи као издаја бића, издани не може да опрости ономе ко је издао. То нам сведочи завршни стих. „Ветар и дажд“ је мукла исповест онога који је урушио сам себе, испевана у тренутку јасног суочавања са својом егзистенцијалном тескобом.

Задржимо се накратко, на крају овог обраложења, управо на насловној синтагми „ветар и дажд“. Мање због тога што је њено значење, од првог до претпоследњег стиха, високо симболизовано или што је у стиховима доследно дата у обрнутом редоследу „дажд и ветар“. Пажња је, бар у овом тренутку, више усмерена на „дажд“, једину архаичну реч у песми. Иако је песник највероватније посегао за њом из метричких разлога, њено важење ту не престаје. Долазећи из дубина нашег језичког и културног памћења, ова стара српска реч чува подоста од нашег колективног искуства и судбине.

Иако нам се о природи тескобе која сустиже и мучи онога који пева не говори много, дозвољено је, мислим, претпоставити да су до ње довели колико лични толико и национални разлози. Ако је тако, онда је овај песник још једном потврдио своју тиху службу српској поезији и култури.

ВЕРОЉУБ ВУКАШИНОВИЋ

Рођен 1959. године у Доњем Дубичу код Трстеника.

Завршио Југословенску и општу књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду.

Књиге песама: *Чежња за вршом*, 1993; *Повесмо*, 1995; *Како је тихо Господе*, 1999, 2000; *Двери у лијама*, 2001; *Ојросији јаће бело*, 2002; *Шумски буквар* (песме за децу), 2003, 2006; *Цветна недеља*, 2004; *Светлоси у брдима* (изабране и нове песме), 2007; *Вршлар*, 2008; *Лице*, 2009. *Изнад облака*, 2012. *Самар* (изабране песме) 2014. *Свети Жар* (изабране и нове песме) 2015.

Приредио *Пред дверима*, избор из српске молитвене поезије, 2005. Са Марком Недићем уредио зборник о Добрици Ћосићу *Писац и истоорија*, 2004. и приредио зборник *Миодраг Ибровић и његово доба*, 2012. Уређује зборнике *Савремена српска проза* који излазе у Трстенику, поводом истоимене књижевне манифестације.

Добитник је песничких награда: *Милан Ракић*; *Печаш вароши сремскокарловачке*; *Јефимијин вез*; *Србољуб Мишић*; *Кондир косовке девојке*, *Кочићево перо*, *Змај оћени Вук*, *Бранко Ћојић (САНУ)*, *Петровдански вијенац (Република Српска)*, *Запљански Орфеј* и других.

Заступљен у више антологија српске поезије.

Члан је Удружења књижевника Србије.

Живи и ради у Трстенику.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР

РАДОСТИ МОЈА	5
--------------	---

ЦВЕТНА

СЕЛИДБА	9
ЈАГЊЕ	10
ЈУТРО	11
ЗАПИС НА МАРГИНИ	12
БОГАМИ, ЈЕСЕН	13
СЕЋАЊЕ НА ЈАБУКУ	14
НЕ ДАЈ	15
МЛАДЕ ГОДИНЕ	16
ЦВЕТНА	17

У СТРОГОМ ОБЛИКУ

ЛИПЕ	21
ПЧЕЛО, ПЧЕЛО	22
МИХОЉСКА НИТ	23
У СТРОГОМ ОБЛИКУ	24
БАЛАДА О ШПОРЕТУ	25
ВРАБАЦ	26

ОАЗА

ЦВРЧКОВ МОНОЛОГ	29
НА МОРСКОМ ЖАЛУ	30
ОАЗА	31
ЗАНОС	32
СОНЕТ	33
ПОУЧНА ПЕСМА ЗА ДЕЦУ	34
МЕЂУ КЊИГАМА	35
ПЕСНИКОВА ЛЕНКА	37

МИТКЕ

ДА ЗНАЈЕШ	41
МИТКЕ	42
ОДНЕКУД ЂУРА	43
ЧОБАН ТЕРА ОВЧИЦЕ	44
СА ПРЕШЕРНОМ, У КРАЊУ	45
ЈУТРО У ПЛУЖИНАМА	46
МАГЛИЧ	47
ЗАПИС СА ПУТОВАЊА	48
У ГРЧКОЈ, СА КАВАФИЈЕМ	49
СЛОБОДАН СТИХ	50

МОЛЕБНА ПЈЕНИЈА

СОНЕТ ПРИ ЧИТАЊУ АКАТИСТА	53
ДИСТИСИ ПРИ ЈУТАРЊОЈ МОЛИТВИ	54
ТРИСТИСИ У ДАНИМА ПОСТА	55
ТРИ ДЕЦИМЕ ПРИ ЧИТАЊУ ПОКАЈНОГ ПСАЛМА	56
ОЧЕ МОЈ, БЛАГИ	58
МОЛЕБНО ПЈЕНИЈЕ АНЂЕЛУ ЧУВАРУ	59
СВЕТИ ВРАЧИ	60

ТРУБЉЕ

ТАЈ ДАН	63
ТРУБЉЕ	64
РУКА	65
КАШИЧИЦА	66
СУВИШНА ПЕСМА	67
НЕПОЗНАТИ	68
БЛАГОДАТ	69
ТРУБИЦЕ	70
НА ЊИВИ	71

ПРИЈЕЗДИН СКОК	
ПРИЈЕЗДИН СКОК	75
ЗЕЈТИНЛИК	76
ЈЕР МЕНИ ЈЕ ЖАО	77
ПОД ОСТРОГОМ	78
ПРИЛОГ ЗА ЦРКВУ МИЛЕНТИЈУ	79
РИЂЕВШТИЦА	80
ПОГЛЕД ИЗ ДУБОКЕ СРБИЈЕ	81
ВЕТАР И ДАЖД	
ВЕТАР И ДАЖД	85
<i>Александар Јовановић</i>	
О ОНОМЕ ШТО СЕ НЕ МОЖЕ НАДОКНАДИТИ	87
БЕЛЕШКА О АУТОРУ	91

Верољуб Вукашиновић
ВЕТАР И ДАЖД

Издавач
„Православна реч“ Нови сад

Главни уредник
Зоран Гутовић

Ликовни и технички уредник
Иван Величковић

Рецензент
Јован Делић

Фотографија на корици
Љубинко Кожуљ

ISBN 978-86-83903-

Штампа
Графика Нешић Трстеник

Тираж
300

Православна реч

Нови Сад, 2017.

ISBN 978-86-83903-